

Unitárius Jövendő

Egyháztársadalmi, hitéleti és missziói célokat szolgáló lap.

Felelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS brassói lelkész-esperes.

Megjelenik minden hónapban. Előfizetési ára Romániában évi 100 lej. Magyarországon évi 5 Pengő. Más országokban ennek megfelelő összeg

Olvasóinkhoz!

Az „Unitárius Jövendő“ az előfizetési díjból tartja fenn magát, a mit eleitől kezdve igen csekély összegben állapított meg. Jóllehet az előfizetők tekintélyes része időközben eltávozott s a nyomdai költség is fokozatosan kétszeresénél magasabbra emelkedett, az eredeti előfizetési díj nem változott.

A nyomdai és postai költségnek nagy mértékben való emelkedése az „Unitárius Jövendő“ szerkesztőségét is arra kényszeríti, hogy egyelőre csak a belföldi előfizetési díjat mérsékelt emeléssel 1942. január hótól évi 150 lejben állapítsa meg. A külföldi előfizetés díja marad a régi. Önkéntes anyagi támogatást köszönettel fogadunk és nyugtázunk.

Hisszük, hogy igen t. olvasóink megértéssel fogadják e bejelentést s az egyetlen romániai unitárius lapnak anyagi fenntartását azzal is biztosítani igyekeznek, hogy az előfizetési díjat előre beküldik, illetve elrendezik. A megnehezedett kisebbségi sorsban az előfizetési díj és hátrálék lelkiismeretes rendezése nemcsak férfias kötelesség, hanem az unitárius egymásra gondolás, a velünk való együttérzés és erkölcsi támogatás kifejezése is.

Az „Unitárius Jövendő“ az ebben való hit, bizalom és reménység alapján megy tovább, hogy teljesítse hivatását az unitárius egyház és tisztult vallásos gondolkozás érdekében.

Szerkesztőség.

Készülés karácsonyra.

Karácsonyra gondolok; karácsonyra készülök. Tudom, hogy a nyugtalanságban élő emberek várakozását kell kielégítenem, ha eljő az ünnep. A napi munkában elgyötört lelkeket kell kiemelnem az élet sivárságából s megéreztetni velük, hogy lehet öröm ma is, amely az „egész népnek öröme léssen“. Ebből a célból sokat forogtam, olvasom a bibliát, hogy megtaláljam azt a gondolatot, amely az ünnepi szolgálat teljesítésében útmutatásul szolgálhat s összhangban van azzal, ami a lelkek mélyén él. Olvasás közben különösen megragadja figyelmemet egyik prófétának a beszéde, aki egyebek között önmagát és reménykedő népét ilyen szavakkal biztatja: „...eljő, akit kerestek, akit kívántok, ime eljő, azt mondja a Seregeknek Ura.“ (Mal. III. 1.)

A hitben élő és bizalmában meg nem fogyatkozott nép a valóra vált reménységet, a régi ígéret beteljesedését a régi nemzeti dal harsogó szavával köszöntötte: „Dicsőség a magasságban Istennek, a földön békesség és az emberekhez jóakarát“!

Akkor nemzeti dal volt ez, az óta az emberiség dala és vágya lett, amely lelkeket formáló útján új ígéret biztatásával indult tovább. Ez a dal, ez a vágy immár kétezer év óta meg nem szűnő erővel törli a göröngyöket a lelki élet útján s a nagy emberi cél érdekében. De még mindig a kezdet nehézségeivel küzdök. Az emberiség elhívott vezetői még mindig csak valósítani akarják a békességet a földön, de amit népek milliói keresnek és kívánnak, amiért olyan sok ajkon imádság epedez: a nyugodt életet, a zavartalan munkát, a békés otthont, a reményteljes jövőt biztosítani még nem tudják. Háboru tombol rettenetes erővel a nagyvilágban: szárazföldön, tengeren és levegőben. S én sok millió embertársammal együtt kétségek között, sóhajtva kérdezem: elhozod-e, közeledő karácsony, amit keresünk és kívánunk, amit olyan nagy reménységgel várunk: a békességet a földre?!

Készüljünk jóreménységgel az eljövendő karácsonyra abban a hitben, hogy az az egész emberiséget megnyugtató, felszabadító, boldogító örömet fog hirdetni.

KOVÁCS LAJOS.

Az E. K. Tanács gyűlése.

Az ideiglenes egyházi vezetőség engedélyt eszközölt ki az E. K. Tanács gyűlésének megtartására, amely 1940 november óta nem volt összehívva. A gyűlés december 11-én tartatott meg Tordán 14 tag részvételével.

A gyűlést dr. Gál Miklós főgondnok nyitotta meg, hivatkozva a főbb tárgysorozati pontokra és felemlítve az akadályokat, melyek az E. K. Tanács összehívását hosszabb időn át akadályozták. Lőrinczy Dénes előadó jelentést tett az utolsó gyűlésen hozott határozatok végrehajtásáról és az egyház életében történt eseményekről s elnöki intézkedésekről. Pataki András jószágfelügyelősi elnök a gazdasági helyzetről tett jelentést, bejelentve, hogy év végére összefoglaló jelentés és mérleg készül, melyet a tagok írásban meg fognak kapni. Erdős Mihály a n. ü. b. jelentését terjesztette elő az 1940—41 isk. évről s a folyó évi beiratkozásokról. Adorján Géza a Bors-hagyaték gazdasági ügyeiről igen részletes, komoly és fáradhatatlan munkásságról bizonyosságot tevő jelentésben számolt be, adatokkal támasztva alá azt a lelkiismeretességet, mellyel a jövedelmezőség útjára lépett gazdaságot vezeti. Gyűlés a jelentéseket a hozzászólások után a kifejtett munka méltánylásával tudomásul vette.

Az előterjesztések során a gyűlés sajnálattal értesült arról, hogy a szindi felekezeti iskola megszűnt. Minthogy e kérdéssel kapcsolatban szabálytalanságok is történtek, a gyűlés az ügyet megvizsgálásra az aranyostordai egyházközhöz tette át. Az aranyostordai egyházközséget ideiglenesen a komjászegi egyházközséghez csatolták. Dr. Sükösd Zsigmond ügyvéd fellebezést adott be a brassói egyházközség közgyűlésének a segédlelkészi állás ideiglenes megszüntetése ügyében hozott határozata ellen. Gyűlés az elsőfoku bíróság elutasító határozatát vita nélkül magáévá tette. Fodor Árpád tordai s. lelkésznek az államsegélyt a kormány időközben nem utalta, A gyűlés kivételesen 1942. április 1-ig havi 4000 lejt szavazott meg a központ terhére, segély címen.

A szervezkedés kérdésében a gyűlés arra az álláspontra helyezkedett, hogy a romániai unitárius egyház nem bomlott fel, csupán egyrésze leszakadt róla. Maga az egyház a kormány részéről jóváhagyott törvények (alkotmány) alapján folytatja tovább az életét. Hogy a megüresedett helyeket be lehessen tölteni s a kereszteri s udvarhelyi egyházközből ittmaradt egyházközségeknek képviselőt lehessen biztosítani, az az óhajítás merült fel, hogy január hó folyamán a főtanácsi gyűlést hívják össze. A törvény értelmében járó mindenféle államsegély folyósítására pedig mielőbb komoly lépéseket kell tenni.

A bukaresti egyházközség Lőrinczy Géza Magyarországra távozásával megszűnt, az ádámosi lelkészi állás Kiss Tihamér eltávozásával megüresedett.

A gyűlést dr. Gál Miklós főgondnok zárta be, a vezetésért pedig Mátyus Gergely esperes mondott köszönetet.

Kl.

Püspöki beiktatás.

Az unitárius egyház életében történelmi nevezetességű nap volt november 16-ika, amikor az évi egyházi főtanács gyűlésének a keretében nagy ünnepélyességek között iktatták be főpásztori állásába Józsan Miklós újonnan választott püspököt. Az ünnepély színvonalát emelte, hogy azon az államfő és vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízottai mellett megjelentek a különböző egyházak fejei, a polgári és katonai hatóságok képviselői, az unitárius egyház tagjai az ország minden részéből s más érdeklődők nagy számban.

A főtanácsi gyűlést megelőző napon érkezett az államfő megbízottja: dr. Mikó Ferenc ny. államtitkár s a vallás- és közoktatásügyi miniszter képviseletében gróf Kun István államtitkár, a kiket dr. Geley József egyházi főgondnok és Kovács Kálmán tanügyi főtanácsos hivatalosan fogadott az állomáson, mely után a magas vendégek a polgármester gépkocsiján szállásukra hajtottak. Kisérletükben a főtanács több tagja érkezett a gyűlésre, így többek között Dr. Bárány Dániel Gábor az Országos Hitelszövetkezet igazgatója, vitéz Kozma Ferenc ny. altábornagy, Dr. Veress Gábor az IBUSZ vezérigazgatója, Kelemen Béla rendőrfőkapitány-helyettes, vitéz Dr. Gyulay Tibor iparkamarai főtitkár, Dr. Veress Pál egyetemi tanár, Dr. Pázsint Ödön miniszteri tanácsos, Dr. Szinte János, vitéz Dr. Kozma György kir. közjegyző, Dr. Imreh Dénes kir. közjegyző, Barabás István és Dr. Csiki Gábor lelkészek stb. stb. Erdély különböző tájairól nagy számmal voltak együtt s vettek részt az előző napi évi gyűléseken.

Az ünnepély lefolyása. A püspökbeiktató egyházi főtanács gyűlése vasárnap reggel 9 órakor kezdődött a diszteremben, igen nagy érdeklődés mellett. Az elnöki emelvényen Józsan Miklós püspök, Dr. Geley József egyházi főgondnok és Dr. Kiss Elek egyházi főjegyző foglaltak helyet. A gyűlést Dr. Geley József főgondnok igen szép és tartalmas beszéddel nyitotta meg. A minden társadalmi osztályból nagy számmal összegyűlt tanács-tagok és érdeklődők feszült figyelme mellett utalt arra, hogy a püspökbeiktatás mellett az egyház főbenjáró ügyeinek megtárgyalására elintézésére és a jövőt biztosító határozatok meghozatalára gyűltek össze. Kitért a katonák harctéri küzdelmeire s megemlékezett arról, hogy 21 évvel ezelőtt éppen ezen a napon indult meg a nemzeti becsületet lealázó bolsevista szemét kísérése. Most a különböző nemzetek vitéz katonái összefogva harcolnak a világhatalomra törekvő bolsevizmus ellen és annak megsemmisítése végett. Hangoztatta, hogy a jövő munkájában neki és az egyház minden tagjának a Főtisztelendő Püspök Ur fogja az utirányt kijelölni. Őt kell hallgatni és hozzá kell igazodni, mert az unitá-

rius embernek egy az egyház és annak vezetése is csak egységes lehet. Az egyházi élet annyit ér, a mennyi szolgálatot az egyházi munka a köznek nyújt, stb.

A főgondnoki megnyitó egyszersmind főgondnoki programbeszédnek volt tekinthető, mert a főgondnok ebben a minőségben először elnökölt a főtanácsi gyűlésen. Beszéde befejező részében hálát adott Istennek azért, hogy törhetetlen akarattal és kitartó erővel, soha nem lankadó munkaszeretettel és sziklaszilárd jellemmel áldotta meg. Igéretet tett, hogy az egyház ügyeit mindig legjobb tudása és meggyőződése szerint fogja intézni s minden vonatkozásban az egyház javát igyekszik szolgálni. A már is megnyilatkozott összefogást kiemelve, a jelenlevők lelkes éljenzése mellett nyitotta meg a gyűlést.

A minden oldalon köztetszésben részesült megnyitó után Ütő Lajos esperes áhitatos imádságban kérte Isten segedelmét a Főpásztorra, az új főgondnokra és a végzendő munkára, mely után a táviratokat olvasták fel, melyekben több közéleti férfi üdvözölte az új egyházfőt s maga a főtanács is több helyre hivatalos táviratot küldött.

A tárgysorozat megállapítása után az egyházi főtanács Dr. Kiss Elek főjegyző vezetésével küldöttséget jelölt ki a kormányzói megbizottnak: Dr. Mikó Ferenc nyug. igazságügyi államtitkárnak a gyűlésbe való meghívására, akit a terembe lépésekor felállással és nagy lelkesedéssel fogadtak. Dr. Geley főgondnok szíves szavakkal köszöntötte a főtanács nevében s megemlékezett arról a történelmi hivatásról, melyet a múltban a Mikó-család az unitárius egyház életében betöltött. Azután bejelentette, hogy a hűségeskü letétele és a püspök ünnepélyes beiktatása a templomban fog megtörténni.

Harangzugás közben indult el a Főpásztor a Főgondnok jobbán, a palástoslelkészek és főtanácsi tagok élén a templomba, melyet az egyházi és társadalmi vezetők, a hívek és érdeklődők zsufolásig megtöltöttek. Az első sorokban foglaltak helyet a Ref. Püspök és kísérete, a helybeli ref. egyházközség, Teológiai Fakultás és Nőszövetség küldöttségei, a Róm. Kath. Egyház és Főgimnázium, a Magyar Evang. és németnyelvű Evang. Egyház, a Hadsereg, Itélőtábla, Törvényszék, Ügyészség, Vármegye, Város, Tankerületi Főigazgatóság, a Földmívelésügyi Miniszterium, Pénzügyminiszterium, Posta, több egyesület, társaság, iskola és társadalmi intézmény stb. stb. képviselői.

Az eskütétel. A püspök és főgondnok a templom piacán külön asztal mellett foglaltak helyet. Mögöttük helyezkedtek el az esperesek és a Teológia Akadémia tanárai. A püspökkel és főgondnokkal szemben virágokkal diszitett asztal mellett a kormányzói megbizott ült. A templomi ének elhangzása után T a a r G é z a nagyajtai lelkész mondott mindenkire mély hatást tevő szép alkalmi imát. Dr. Geley József

ismertette a püspökválasztást és megerősítést, felolvasta a kormányzói leiratot, amely a hűségeskü kivételével Dr. Mikó Ferenc nyug. államtitkárt bizta meg. Felkérte az egyházfőt a hivatali eskü letetésére, melynek szövegét Dr. Kiss Elek főjegyző olvasta és a Főpásztor erőteljes, érces hangon mondta utána, amit a templomi gyülekezet felállva hallgatott. Azután Dr. Mikó Ferenc kormányzói megbizott és József Miklós püspök a hivatalos eskü letetéséről felvett jegyzőkönyvet aláírták, mely után az esperesek egyenként a vörösbársony zsámolyon térdeplő püspök elé járultak s kezüket külön-külön fejére téve egy-egy bibliai idézetnek a hangoztatásával áldást kértek reá és működésére.

Az eskütétel ceremóniái után a püspök a szószékre ment s elmondta első főpásztori beszédét János ap. első levele 1. 4—5 versek alapján: „Ezeket írjuk néktek, hogy a ti örömtök teljes legyen; ez azért az izenet, melyet hallottunk ötle és néktek hirdetünk: az Isten világosság és őbenne nincsen semmi sötétség.“ A Főpásztor beszéde a szívekig hatott. A szeretetről, a lelkeszi hivatásról, a kötelességekről és egymás iránt való feladatokról beszélt a püspök. Többek között ezeket mondta:

„Az unitárius egyház négyszázados multjának a leforgása alatt mindig megértette az izenetet, melyet az apostol lelkén keresztül Jézus, az utolérhetetlen Tanítómester küldött az ő követőinek. Nem volt nehéz ezt megérteni, mert a világosság és az erre való törekvés mindig megegyezett az unitáriusok hitbeli meggyőződésével és megegyezett annak a fajnak lángoló szeretetével, amelyhez tartozunk. Nem külön érdem ugyan s ne is vegye senki dicsekedésnek, ha mégis szívesen hangoztatjuk, hogy a mi kicsiny, sokszorosán megpróbált unitárius seregünk száz százalékgig székely-magyar. Dávid Ferenc szellemének fáklafénye mellett Isten kegyelméből a régi bölcseségnek áldott világosságát megismerhettük. Őseink nevében elmondhatjuk, hogy mi készen voltunk, a magunk nevében, hogy készek vagyunk és unokáink nevében, hogy készek leszünk ezért a világosságért minden áldozatra. Legyen ez egyfelől fogadalom, másfelől pedig tisztelettel és szeretettel való megemlékezés arról a népről, melynek most e templomban imádkozó tagjai hallják az én beszédemet.“ — A püspök további beszédében hitvallást tett az igazi unitáriusság mellett stb. stb. A gyülekezet alkalmi éneket énekelt s ezzel az istentisztelet végetért.

Tisztelgés a püspöki palotában. Templomozás után az egyházfő és kísérete a püspöki palotába vonult, ahol a tisztelgő küldöttségeket fogadta. Elsőnek Dr. Geley József egyetemi tanár, egyházi főgondnok üdvözölte a püspököt az egyetemes unitárius egyház és szervezetei nevében, kifejezve bizodalmit, hogy magasztos hivatását méltóan fogja betölteni. Gróf Kuun István államtitkár a kul-

tuszminiszter nevében beszélt. Azután a különböző felekezetek, hatóságok és számos társadalmi, egyházi és irodalmi szervezet küldöttsége fejezte ki üdvözlését és jókívánatait az új püspökkel szemben, aki mindenik beszédre külön válaszolt. Szívből fakadó, közvetlen szavai mély hatást tettek.

A gyűlés folytatása. A tisztelgések befejezése után a főtanács folytatta gyűlését. Először a Püspök olvasta fel munkatervét. Egyebek között ezeket mondotta:

— Istenben bizó lélekkel foglalom el az unitárius egyház püspöki székét, ezt a tekintélyt kölcsönző, de nem keresett diszes hivatalt, mely a primus inter pares szerepében jutott reám.

— Küldetésem magasztos jellege előírja számomra azt, amiből joggal várhatjuk az egyházi élet minden terén az önzetlen munka sikeres előretörését, a lelki gyarapodást, az állami életbe való szerves bekapcsolódásunkat, templomaink és iskoláink buzgó együttműködését abban az őseinktől örökölt harmónikus szellemben, amely még a legnehezebb időkben sem ingadozott, hanem a múlt emlékeiből vigasztalást merítve hordozta a súlyos keresztet, meghozva ki-ki a maga áldozatát.

A püspök részletesen foglalkozott az egyház összes alkotó tényezőivel, megemlékezett a más országokban élő unitáriusokról, reámutatott a hitbűség megtartó erejére, majd így folytatta:

— Mindenek örök fundamentuma a hit; mindnyájunk imádságos hite. Unitárius hitünk s ezzel együtt a történelmi unitárius egyház ezelőtt 370 esztendővel, 1571-ben nyerte meg törvényes elismertetését Marosvásárhelyen az első erdélyi fejedelem, János Zsigmond uralkodása alatt. A fejedelem és papja, Dávid Ferenc, első püspökünk, e két vezérszellem példája követésre indit.

— Istenben vetett hitünkkel együttjár a tudás komolysága. Ezt mivelik az iskolák. Erkölcsi felelősség kötelez, hogy a tanítvány olyan legyen, mint mestere. Kívánatos, hogy a kipróbált tanári kar, a nagy Brassai Sámuel utódai, gondosan ápolt hagyományainkhoz igazodják. — Megbecsülés tekintetében ne tegyünk különbséget pap és iskolamester között. De ne legyen különbség falu és város között se. Egyetértő munkának kell folynia az egész vonalon a szeretet jegyében.

A belső embereket nevelő Teológia Akadémiáról való megemlékezés után így folytatta a püspök:

— Hívő lelkeket, imádkozó sziveket kérünk, nem reformokat. Mert a reformoknak nevezett törekvésekben nagy tét fekszik: a történelmi unitárius egyház egész erkölcsi tőkéje. Ezt az alapítványt illik csorbitatlanul megőrizni, hogy a bizonytalan jövő ingadozó pillérei között legyen mire támaszkodnunk. — Az egyház jövőjét a munka és hit, a becsület és köteletségérzet, a testvéri szeretet és áldozat soha

meg nem szünő fogalmaiban látom, melyeknek gyakorlása büszkeséggel tölthet el minden unitáriust. — Nagy elődök nyomdokain haladva teszük fogadalmat a hitbűség és az állam törvényeinek megtartása mellett. Ezek vezéreltek engem eddig is egész életemben. Stb.

A Berde-ebéd. A munkaterv felolvasása után, melyet a hallgatóság többször zajos helyesléssel szakított félbe, a Főtanács tagjai a Berde-ebédre gyűltek össze, melyen a Berde-serleggel kezében Ütő Lajos esperes mondotta az ünnepi beszédet. Felköszöntőt mondtak még József Miklós püspök, dr. Szent-Iványi Gábor f. ü. gondnok, Barabás István esperes, Márton András kisgazda, stb. stb. A lelkes hangulatban lefolyt társas-ebéd után d. u. 5 órakor folytatták a gyűlést.

Jelentések és előterjesztések. A tárgysorozaton az E. K. Tanács évi beszámolója és egyéb jelentések, előterjesztések szerepeltek. Különösen az államsegély kérdése keltett élénk figyelmet s adott okot több felszólalásra. Pálffy László, a főtanácsi bizottság elnöke, felolvasta ebben a kérdésben a bizottság javaslatát s azt abban a reményben ajánlotta elfogadásra, hogy a kormány az államsegélyt a törvény alapján olyan összegre fogja felemelni, amellyel az egyház az építő és hiterősítő munkát folytatni tudja. A javaslatot a Főtanács a részletes indokolás alapján egyhangulag elfogadta. A pénztár-vizsgálatról és tanári alkalmazásokról tett jelentések után a Főtanács rendes tanároknak alkalmazta a kolozsvári főgimnáziumnál ifj. Hadházy Sándort, László Tihamért, Kriza Gyulát, Lőrinczy Zoltánt, Péterffy Istvánt és ifj. Ütő Lajost; a székelykereszturi főgimnáziumnál Árkosi Lászlót, Molnár Istvánt és Péterffy Gyulát. Majd dr. Menyhárt Dénes főszolgabíró, a kereszturi kör ujonnan választott f. ü. gondnoka tett esküt.

Igen ünnepélyes mozzanata volt a tárgysorozatnak az új alapítványokról szóló jelentés, melynek során a püspök kezdeményezésére a főtanács tagjai közül többen tekintélyes összegekben tettek alapítványt az egyház megsegítésére. A Kossuth Lajos-u. 5. sz. alatti áruház helyiségeinek értékesítésével és a Sora céggel való elszámolással kapcsolatban a főtanács bizottságot küldött ki az elszámolások megajtése és jelentéstétel végett. A Nyugdíjszabályzat néhány szakaszának módosítását a gyűlés egyhangulag elfogadta, valamint a Teológia Akadémia szabályzatának kisebb módosítását is és örömmel tette magáévá azt a jelentést, hogy a Berde-Bizottság 32 szegénysorsu tanulónak az ellátásáról gondoskodik.

A tanácskozásokat hétfőn folytatták, amikor különösen a tanügyi jelentések és szórványgondozás ügyének a tárgyalása idézett elő nagyobb vitatkozást. A Főtanács kimondotta, hogy a hitoktatás megfelelő ellátása és a szórványok lelki gondozása cél-

jából hitoktatói és missziói lelkészi állásokat szervez.

A választások során világi részről életfogytig tartó időre főtanácsi tagnak választották Pálffy László gyárigazgatót az egyházi téren kifejtett nagy érdemei elismeréséül, egyházi részről pedig Rostás Dénes kálnoki lelkész, espereshelyettes. A Teológia Akadémia dékánja újból dr. Fikker János teol. tanár lett.

A számadások és költségvetés tárgyalása során nagyobb vita fejlődött ki, mellyel kapcsolatban Kovács Kálmán felszólalása és javaslata alapján a Főtanács úgy határozott, hogy a költségvetést ideiglenesen elfogadja, de a fizetések végleges megállapításáról csak az államsegély ügyének a megoldása után dönt.

A jövő évi főtanácsi bizottság tagjaivá a következőket választották meg: Kovács Kálmán tanügyi főtanácsost, dr. Abrudbányai Ede f. ű. gondnokot, vitéz dr. Kozma György kir. közjegyzőt, Pálffy László gyárigazgatót, Bálint Ödön és Halmágyi János espereseket, Péter Lajos tanárt, Benedek Gábor és Ekárt Andor lelkészeket.

A két napig tartó tanácskozás hétfőn este dr. Geley József főgondnok zárószavaival fejeződött be, aki köszönetet mondott a tagoknak a tanácskozásokban való komoly és emelkedett gondolkozásu részvételért, míg a főgondnok általában az elnökség tápintatos gyűlésvezetését Ütő Lajos esperes köszönte meg. Bezáró imát Bálint Ödön esperes mondott. (—)

Az Ige testté lett.

Nagy eszmék születéséhez, — melyek az emberi élet színvonalának, a társadalmi berendezkedésnek, a tudományos felfogásnak, avagy épen a hit világának megváltoztatásához vezetnek, — néha századok, néha ezredévek kivántatnak meg, máskor pedig önként és hirtelen születnek, szinte pillanatok alatt és észrevétlenül végzik el világ-átformáló munkájukat.

Ezeket a világmegváltó, vagy átformáló eszméket némelyek tudományos megállapításoknak, életigazságoknak, mások pedig isteni kijelentéseknek nevezik aszerint, amilyen módon az emberi élet megnyilvánulásaira hatást gyakorolnak. Ha e hatások állandósulnak és eredményük általánossá válik, ha működésük bármely téren valami kézzelfogható eredményt mutathat fel, akkor azt mondjuk: „Az Ige testté lett!”

Minden eszme, amely megszületett, minden ige, amely elhangzott, arra törekszik, hogy testté váljon. Ahhoz azonban, hogy az eszme testté váljon, már sokkal több kivántatik meg. E téren aztán igazán néha századok, néha ezredévek munkája, küzdelme,

áldozata, önmegtagadása és feláldozása; néha pedig harcok, forradalmak, háborúk és vérontások jelzik azt az utat, melyet az igének és az igével küzdőknek meg kell tenniük.

Mózes egy Jehova Istent adott népének, de egy ezredéven át egyebet sem tettek prófétái, minthogy a hűtlen népet a bálványimádás bűne miatt a Jehova haragjával rémitgették és próbálták visszatéríteni elhagyott Istenéhez.

Ikaros a napbarepülés problémáját akarta valósággá varázsolni s bár életét áldozta eszméje megvalósításáért, mégis ezredévek munkája változtatta testté magasztos eszméjét.

Voltak azonban szerencsésebb eszmék, melyek rövidebb idő alatt öltöttek testet, pedig megszületésük pillanatában a fantázia birodalmába tartozóknak látszottak, mint a tengeralattjáró hajók, stb.

A hit és lelkiélet világában azonban sokkal nehezebben megy az ige testté válása, mint a gyakorlati életben, vagy a tudomány világában, hol súlyos igazságokat sokkal könnyebben hittek el az emberek, mint azt gondolni lehetett volna és sokkal kevesebb áldozatot és munkát igényeltek, mint a hitélet örök eszméi.

Miért volt ez így és miért van ez így ma is? Azért, mert a gyakorlati élet nagy problémáinak megoldása látható és kézzelfogható eredményeket mutatott fel a világ előtt, míg a szellemi, a hitélet világa a láthatatlanság sötét kódébe burkolódik és megnyilvánulásai inkább belső, mint külső s külső megnyilvánulásainak eredményei könnyen más motívumok következményeinek tüntethetők fel, mint például jóság, alázatosság, szeretet, megbocsátás, türelem, stb. stb. A szentírás ezt így fejezi ki: „A hit az olyan dolgoknak a valósága, melyeket remélünk, de amelyek nem láttatnak, azoknak a hit bizonyos mutatójuk!” Már pedig valakit hitében megingatni, vagy más hitre vezetni, vagy kényszeríteni a legnehezebb feladatok egyike, melynek megoldása a Názáreti Jézusnak is életébe került s utána annyi sok millió másnak is!

Az időnek abban a teljességében, mikor Jézus éber szemmel és megfigyelő lélekkel szemlélte népe és nemzete polgári és hitéletét s annak megnyilatkozásait, csakhamar szomoruan tapasztalta, hogy a nép hazafisága hypokritasággá, vallásos élete kegyes csalássá és üres ceremóniává változott át. A nép vezetői már nem Józsué és Kaleb követői, nem Esdrás és Nehemiás tanítványai, hanem olyanok, akik miatt méltán sirt Jeremiás, Hóseás és Mikeás. Vak vezérek vezették a világtalan népet, melyet anyagiilag és szellemileg kizsákmányoltak, szolgaságba kényszerítettek. A teokratikus Isten uralom csak arra volt jó, hogy a népet rabságba kényszerítsék általa, a héber bürokratizmus pedig elejét vette annak, hogy az elnyomott nép sorsa felől intézkedhessék.

Jézus, ki népének és hazájának sorsát annyira

szívén viselte, hamar belátta, hogy itt sürgősen cselekedni kell, ha csak tétlenül nem akarja szemlélni hazája pusztulását és nemzetének megsemmisülését. De azt is belátta, hogy hiu ábrándokkal hiába kecselteti az elnyomott népet, hiába vezetné forradalomba a messiási eszmével, hogy visszaállítsa a Dávid királyi székét, mert ezzel csak siettetné a katasztrófát, mely ott függött a levegőben már. Azt is hamar megtanulta azonban az ácsmester fiú, hogy hiábavaló igyekezet volna befurakodni az arisztokrata sadduceusok, vagy a köppenyszorgató farizeusok, vagy éppen a szemfényvesztő főpapság közé, hogy megnyerje őket a lelkét betöltő új eszméknek, nemzet- és országmentő gondolatoknak, hogy egy vallásos reform keretében új életet öntsön a már pusztulásnak indult romokba, mert vagy kinevetnék vagy lecsuktnák a megszálló hatalom bérenceivel, mint ámitót, ki a népet félre akarja vezetni és az országot a római hatalomtól el akarja szakítani.

Nem maradt más hátra, mint a prófétai sorsot választani, de nem a régi szellemben és nem a régi eszmékkel. Mint élesen látó és a dolgokat helyesen megítélő, a jelenségeket helyesen értékelő lángelme, belátta, hogy nemzetét és hazáját már csak úgy mentheti meg, ha kiragadja a mózesi tévhitből, mely szerint Izrael az Isten választott népe és a Jehova csak Izrael Istene; ha megszabadítja a törvény uralma alól, melynek elavult konzervatívizmusa kerékkötője a haladásnak, a népekkel való békés együttélésnek. Tudta, hogy súlyos feladat ez, mert le kell törni a faji büszkeséget és gátat kell vetni a nemzeti hiuságnak, meg kell osztani a Jehova kizárólagos nemzeti istenségét.

Mindezek mélyen az elevenbe vágó dolgok és újítások voltak, de a gyökeres operáció nélkül a beteg nemzet elpusztul, a beteg ország megsemmisül, mert nem lehet más sorsa annak a népnek és országnak, mely leigázott állapotában is nagyobbak tartja magát elnyomójánál.

Jézus így is látta, hogy Jeruzsálem el fog pusztulni és vele a nép és ország is és hogy ezt elviselhetővé tegye, úgy alkotta meg Isten-fogalmát, hogy abba népe megnyugodjék és balsorsában is vigasztalást találjon.

Azonban mindezeket az elgondolásokat és szándékokat figyelembe véve, nagyon tévedne az, aki ezekből arra következtetne, hogy Jézus megalkuvó ember volt, vagy épen kishitű, vagy önmagát féltő. Távol legyen ennek gondolata is, hiszen életével tett tanubizonyosságot elvei felől, de hazáját és nemzetét jobban szerette, sem hogy veszélybe sodorja. Életét is kész volt feláldozni övéiért, ha ezzel hasznára lehetett szeretteinek, hazájának, nemzetének és az emberiségnek. A tér szűk volta nem engedi meg, hogy tetteivel és beszédeivel igazoljam végtelen nagy faj és hazaszeretetét, mely egész prófétai munkásságát áthatja, csak azt említem meg, hogy élete utolsó utján is hazáját és nemzetét siratta, mely el fog veszni,

mert nem hallgatott szavaira és nem fogadta meg tanításait. Az események mindenben igazolták éleslátását és honfölbuját annak a nagy léleknek, amelyik még a kereszt fájdalmai között is az édesanyáról gondoskodott, atyafiának, Jánosnak gondjaira bízta őt.

Azonban, ami nem használt zsidóországnak és a zsidó népnek, az apostolok s különösen Pál apostol munkálkodása révén hasznára vált a világnak, a kereszténységnek, mert a nép és honmentés érdekében elhangzott ígék és nagy vallási reform-eszmék és törekvések alapjai lettek a keresztény vallásnak és testet öltöttek a közönséges keresztény anyaszentegyházban. De az ige testté válása kétezer év óta van munkában s mennyi áldozatot, mennyi vért és könnyet, mennyi veríték hullatást igényelt. S még most sem értük el a célt, még mindig nem vagyunk tökéletesek, csak igyekszünk azok lenni. Az évente megújuló Jézus-születési ünnepek is azt a célt szolgálják, hogy mindig újabb fogadalmakat tegyünk az ige testesítése, megerősítése érdekében.

Nagy idők nagy embereket szülnek, nagy emberek nagy eszméket vetnek fel, melyek testté válása érdekében folynak a végtelen harcok. A mi szűkebb egyházi életünkben is olyan időköt élünk, melyek eszmék megvalósítását követelik jövőnk biztosítása érdekében. A múlt évi bécsi döntés vetette fel a mi nagy kérdésünket: miképen akarunk tovább élni, hogyan akarjuk tovább fejleszteni, kiépíteni, megerősíteni a romániai magyar unitárius egyházkerületet.

Az említett döntés ugyanis ismételtén kétfelé szakította a magyar unitárius egyházat éppen úgy, mint a többi egyházakat. A nagyobb szervezett rész Magyarországhoz esett, a kisebb és szervezeten rész továbbra is Romániában maradt azzal a feladattal, hogy itt egy szerves egésszé váljék jövőjének biztosítása érdekében. A nagy probléma megoldása életkérdés nemcsak egyházunkra, hanem annak szerveire, szervezeteire és alkalmazottsaira egyaránt. Aki beletekint e kérdés komplexumába, önkéntelenül megretten, hogyan lehet semmiből valamit teremteni isteni mindenhatóság nélkül. Pedig teremteni kell, ha azt nem akarjuk, hogy mint oldott kéve, széthulljon egyházunk. Ami e téren eddig történt, az is valami, de nagyon kevés a kérdések halmazának megoldása tekintetében, pedig már 16 hónap telt el azóta, hogy a szervezkedés szüksége előállott.

Már eddig is módját kellett volna keresni és találni, hogy az egyházépítés alapjai lerakhatók legyenek. A felelős tényezők vajjon fogják-e viselni a felelősséget a tehetetlenség következtében beállott, vagy beállót pusztulásért, veszteségért, vagy azért az egyházi csődért, ami így előbb-utóbb be fog következni? Ki vagy mi hiányzik ahhoz, hogy végre szervezett egyházkerületünk legyen s annak legyen hivatalos feje, legyen felelősséget viselő vezetősége és legyen annyi

és olyan hivatalos szerve, a mennyire jövönk zavartalan ügyvitelének szüksége van?

Nagy bajok vannak és naponta nagyobbak lesznek. Nincs középiskolánk, nincs teológiánk, képezdénk, nyugdíjintézetünk, nincs semmink, csak 50 egyházközségünk, melyekben nem lesz utánpótlás sem az iskolában, sem a templomokban. De csak nálunk, unitáriusoknál, mert a többi kisebbségi egyház már mind megszerveződött és mindenik erősebb, mint mi. Meddig várunk még és kire, mire várunk, egy új Pál apostolra? Meg kell találni, míg nem késő, mert ábrándozás és álmodozás az élet megromtója, mely kancsal szemekkel festett egekbe néz!

Az ige itt van, már régen megszületett, ideje, hogy már testet is öltson! Lássák meg a konzulok és ne legyenek Fabius Cunctatorok, mert Hannibál a kapuk előtt áll!

NAGY DÉNES járai lelkész.

SZEMLE.

— Kedves olvasóinknak nyugodalmat és béke-készséges karácsonyi ünnepeket kívánunk s az eljövendő ujesztendőben szerencsét és megelégedést.

Az érdem elismerése.

Az Egyházi Főtanács Dr. Mikó Ferenc ny igazságügyi államtitkárnak a tiszteletbeli főgondnoki címet adományozta, aki a IX. egyházköriben a főgondnoki méltóságot töltötte be és lelkes világi vezetője volt az ottani unitáriusoknak; Dr. Mikó Lőrinc táblai tanácselnököt és Kovács Kálmán tanügyi főtanácsost pedig a tiszteletbeli előadó tanácsosi cím adományozásával tüntette ki, akik a legnehezebb időkben eléggé nem méltányolható odaadással és páratlan önfeláldozással dolgoztak az egyházért. Ezenkívül még tiszteletbeli címet adományozott lelkes és önzetlen egyházi vezetőnek s munkájáért a Főtanács egyhangú lelkesedéssel fogadta a vonatkozó javaslatokat.

Lelkészkör gyűlése.

Az idei számunkban közöltük a Lelkészkör évi gyűlésének a tárgysorozatát, most a lefolyásáról emlékezünk meg. A gyűlést Pál Dénes elnök nyitotta meg és vezette, amely a jelentések megtétele után hosszabb időn át behatóan foglalkozott a lelkészek számtalan megoldatlan kérdésével. A felszólalók egyebek között reámutattak arra is, hogy az unitárius lelkészek fizetése igen nagy mértékben a többi felekezetekhez tartozó lelkészek javadalmazása mögött marad. A Lelkészkör elhatározta, hogy panaszait az Egyházi Főhatóság elé terjeszti s felkéri,

hogy minden erkölcsi súlyát vesse latba a mostani állapotok megváltoztatása céljából. A tisztújítást heves választási harc előzte meg. Elnök lett Ekárt Andor, alelnök Dr. Fikker János, titkár-jegyző Ferencz József, az Unitárius Szószék szerkesztője Kelemen Imre.

Az Unitárius Irodalmi Társaság gyűlése.

Az Unitárius Irodalmi Társaság évi közgyűlését szombaton délután 4 órakor tartotta, melyen Dr. Ferenczy Géza elnök távolléte miatt dr. Gál Kelemen alelnök elnökölt. A Társaság Józsa Miklós püspököt tiszteletbeli elnökké választotta. P. Szentmártoni Kálmán titkár gondos és részletes jelentésben számolt be a Társaság évi működéséről és helyzetéről. Vári Albert a „Keresztény Magvető“ című lapról adott beszámolót és id. Hadházy Sándor a pénztári jelentést terjesztette elő. Tervbe vették egy Unitárius Egyházi Lexikon szerkesztését és kiadását. Két pályadíjat tűztek ki: az egyiket dr. Ferenczy Géza elnök 200 pengős adományából, mely az utolsó két évtized unitárius irodalmának a feldolgozását kívánja, a másikat Józsa Miklós püspök 50 pengős adományából, melynek értelmében Péterfi Dénesnek, a Keresztény Magvető egykori kiváló szerkesztőjének szónoki, irodalmi és egyéb érdemeit kell méltatni.

A Dávid Ferenc Egylet gyűlése.

A Dávid Ferenc Egylet szombaton d. u. 5 órakor tartotta meg évi diszkozyűlését, melynek keretében Dávid Ferenc szellemét ujitották meg késő utódai, meggyőződéses követői. Máthé Zsigmond lelkész imája után dr. Kiss Elek emlékezett meg Dávid Ferencről, az unitárius egyház megalapítójáról és első püspökéről. Majd Murvay Julia tanítónő Szabédi Lászlónak „Szeretet“ c. versét szavalta el igen nagy hatással. Lőrinczy Mihály ifju lelkész, aki azokban a napokban érkezett haza három évi távollét után Amerikából, rendkívül lenyűgöző előadást tartott tapasztalatairól és az amerikai lélekről. A titkári jelentést dr. Fikker János és a pénztárit Gálfi Lőrinc olvasta fel. A titkári jelentéssel kapcsolatban megemlékezés történt néhai dr. Boros György püspökről, aki ezelőtt 56 esztendővel a Dávid Ferenc Egylet életrehívója volt és ennek az évnak az elején hunyt el. A nagyszámu és előkelő közönség egy perces felállással hódolt a dr. Boros György dicső emlékének, aki egész életében fáradhatatlanul lelkes harcossá volt a Dávid Ferenc neve méltó megbecsülésének és pillanatig sem csüggedő szervezője az egyletnek. Az egylet Józsa Miklós püspököt diszelnökké választotta. Az unitárius főiskolások ének-kara igen szépen szerepelt a kiváló Kiss Károly igazgató-tanító vezetésével.

Szombaton este az Unitárius Nőszövetség szép-

számu érdeklődő részvételével igen szépen sikerült műsoros-estélyt rendezett a régi kollégium disztermében.

Vidéki szereplés.

Arról értesülünk, hogy dr. Fikker János teol. dékán november 2-án d. e. Sepsiszentgyörgyön az unitárius templomban prédikált, délután pedig egy nagyszabásu ünnepélyen, melyen a város előkelősége is megjelent, igen nagyhatásu előadást tartott „Vallás és a mai keresztmék” címen. Általános megállapítás szerint nagyon sikerült szereplés volt, mely az unitárius névnek és szellemnek becsületére vált.

Adventi istentiszteletek.

A Teológia Akadémia az adventi időszakban a kollégium disztermében este 6 órakor istentiszteletet tartott a következő sorrendben és tárgyról: nov. 30-án Vári Albert: „Szükség nektek ujonnan születetek.” Dec. 7-én Simén Dániel: „Adventi utak és ösvények”. Dec. 14-én: Dr. Fikker János: „Adventi magatartás”. Dec. 21-én: Dr. Kiss Elek: „Az ünnep küszöbén”.

Uj missziói- és hitoktató-lelkészi állások.

Az állam az unitárius egyház területén is több missziói- és hitoktató-lelkészi állást létesített. Értesülésünk szerint missziói lelkészi központ lett Kolozsvár és Szászrégen (kivánatos volna Bodokon is, ahol buzgó és módos hivek élnek s templom van, a szórványok száma pedig igen nagy); hitoktató lelkészi helyek: Kolozsvár, Marosvásárhely, H. Almás és valószínűleg Székelyudvarhely.

Sáros-Magyarsáros utolsó póstája december 1. óta Gănești.

Előfizetési tájékoztató.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetési díjat az esetleges hátrálékkal együtt, az alább megnevezettekhez mielőbb megküldeni sziveskedjenek:

- Romániában a szerkesztőség címére;
- Az erdélyi területen Hadházy Sándor egyházi pénztáros kezéhez, Kolozsvár, Unitárius Kollégium.
- A Nagyváradon tul levő területen az „Unitárius Iratmisszió” vezetője Ujváry László urhoz Budapest. V Koháry u. 4. sz.
- Kolozsvárt az előfizetési díjakat Szabó László tanárjelölt szedi be.

Bizalommal kérjük olvasóinkat, hogy kérésünket figyelembe venni s azt mielőbb teljesíteni sziveskedjenek.

A lakás- és címváltozás sürgős bejelentését kérjük.

Biztosítsátok életeteket
és vagyonotokat a

Francia Romana

Ált. Bizt. R. T.-nál

Ügynökségek az ország
minden fontosabb városában.

Felvilágosítások a biztosítás minden ágában:

Brassó, Tehén piac 1.

ALAPITVA 1823.

Scherg Vilmos és Társai

R. T.

POSZTÓ ÉS DIVATÁRU GYÁRA

a legfinomabb és leg-
tartósabb uri- és női
divatszöveteket gyártja.

LERAKATOK:

Brassó, Temesvár, Kolozsvár

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Braşov, Str. Dr. Babeş 1 sz.

hova a lappal kapcsolatban minden
keresés, közlemény és pénzösszeg küldés

Kérjük munkatársainkat, hogy a lapba szánt m-
ket vagy egyéb közleményt a hónap 5-éig s-
nek a szerkesztőségbe juttatni.

Molb.
Vilmos és László Gyula
Kolozsvári kereskedelmi banknál
Budapest
VIII. Jellő utca 66. sz. Ungvári